

**Tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement
(TAC)**

Codi: 101656
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	OT	3	2
2500260 Educació social	OT	4	0
2500261 Pedagogia	OT	4	0
2500797 Educació Infantil	OT	4	0
2500798 Educació Primària	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: María Alejandra Bosco Paniagua
Correu electrònic: Alejandra.Bosco@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Cap requeriment específic

Objectius

Finalitats generals:

- Oferir un entorn d'aprenentatge que fomenti la participació i la presa de decisions per part de l'alumnat.
- Promoure una utilització dels recursos tecnològics en situacions d'ensenyament i aprenentatge, fundada en decisions educatives.
- Permetre que els estudiants es familiaritzin amb la complexitat dels processos de planificació, desenvolupament, utilització i avaluació dels recursos tecnològics als diferents moments de les accions educatives i formatives.
- Desenvolupar el criteri professional dels estudiants per facilitar la presa de decisions sobre l'ús, disseny i avaluació de mitjans textuais i audiovisuals digitals en diferents contextos d'ensenyament i aprenentatge.

Finalitats específiques:

- Reflexionar al voltant dels conceptes de tecnologia educativa i tecnologies de la informació i la comunicació al servei de l'aprenentatge i el coneixement i el seu impacte social i educatiu.
- Oferir una visió àmplia de les possibilitats d'utilització de les TIC en el context de l'educació formal, no formal i en el treball.
- Analitzar, avaluar i eventualment dissenyar recursos tecnològics per a l'educació.
- Desenvolupar projectes que integrin l'ús de les TIC en diferents contextos educatius.

Competències

Educació social

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació per aprendre, comunicar-se i col·laborar en contextos educatius.

Pedagogia

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, comunicar-se i col·laborar en contextos educatius i formatius.

Educació Infantil

- Conèixer experiències internacionals i exemples de pràctiques innovadores en Educació Infantil.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, comunicar-se i compartir en contextos educatius i formatius.

Educació Primària

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, per comunicar-se i col·laborar en els contextos educatius i formatius.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten a l'educació: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles.
2. Conèixer i aplicar experiències innovadores eficaces i eficients, per facilitar els processos d'aprenentatge i la construcció de coneixements dels alumnes
3. Conèixer i aplicar experiències innovadores eficaces i eficients, per facilitar els processos d'aprenentatge i la construcció de coneixements dels alumnes.
4. Demostrar un coneixement de l'evolució de les implicacions educatives de les tecnologies de la informació i la comunicació per conèixer-les i aplicar-les a l'aula.

Continguts

1. Aprenentatge i construcció del coneixement amb les TIC. Sobre el concepte de TIC: diferents accepcions segons visions de la Tecnologia Educativa. Visió tecnològica i visió crítica. Les TIC com a mitjans d'ensenyament i aprenentatge. Implicacions per l'educació, l'innovació i la recerca educatives.

2. Anàlisi d'experiències innovadores. Polítiques, experiències i projectes sobre el llibre de text i el llibre de text digital, els mitjans audiovisuals, Internet, el multimèdia educatiu i l'e-learning.

2.1 Disseny, desenvolupament i avaluació de propostes educatives que integrin a les TIC com a mitjans d'ensenyament i aprenentatge. Anàlisi, evaluació i creació de recursos digitals.

2.2. Nous reptes i oportunitats per a la millora de l'educació, nous rols de docents i discents, la família i l'entorn social. Aportacions de les TIC. Polítiques i projectes que promoguin la millora i el canvi educatiu mitjançant la integració de les TIC.

Metodologia

Els activitats previstes pel tractament dels continguts comprenen classes magistrals, seminaris, laboratoris i tutories així com a activitats considerades com a treball autònom (lectures i pràctiques).

En termes generals la secüència prevista pel tractament dels temes és la següent:

- 1) Exposició del professorat dels principals conceptes i aspectes crítics del tema en qüestió (classe magistral)
- 2) Provisió de recursos, tant els presentats en la classe com a d'altres: vídeo sobre el tema, article recomanat, experiències relacionades, etc. (seminaris i/o laboratoris)
- 3) Lectura individual per part de l'estudiant (treball autònom)
- 4) Pràctica orientada en grup. Activitat dirigida presencial amb orientació en classe (seminaris i laboratoris) i

eventualment fora d'ella en tutories (activitat supervisada). En alguns casos se suggereix la seva presentació pública en els seminaris i/o laboratoris.

5) Pràctica auto-reflexiva individual sobre tot el treball realitzat per cada tema (treball autònom).

Aquesta assignatura requereix de una assistència a classe del 75% com a mínim.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	5	0,2	1, 3, 4
Laboratoris	20	0,8	1, 3, 4
Seminaris	20	0,8	1, 3, 4
Tipus: Supervisades			
Tutories, Seguiment i Avaluació	30	1,2	1, 3, 4
Tipus: Autònomes			
Preparació del projecte d' innovació	25	1	
Preparació examen	25	1	1, 3, 4
Treball en la carpeta d'aprenentatge (recull de pràctiques i treballs)	25	1	1, 3, 4

Avaluació

L'avaluació consta de tres activitats:

1. Activitat 1: Treball d'avaluació formativa consistent en l'elaboració d'una carpeta d'aprenentatge digital individual, a desenvolupar-se durant el cursat de l'assignatura amb la finalitat d'orientar el procés d'aprenentatge. Requereix un treball continuu des de el començament fins al final de l'assignatura. En el cas que un estudiant no pugui fer aquest treball continuu, el pes a l'avaluació d'aquesta carpeta d'aprenentatge serà solament del 20%, pujant el pes de l'altra activitat d'avaluació individual. Primer lliurament: 19/11. Lliurament definitiu: Una setmana abans de l'finalització de l'assignatura.

2. Activitat 2: Disseny i presentació pública d' un projecte (activitat grupal). Lliurament: 14/1.

Característiques: realització del disseny d'un projecte que integri en una proposta educativa, l'aplicació informàtica desenvolupada durant l'assignatura, fruit de la col.laboració amb una escola pública i un centre de lleure de Cerdanyola. El projecte ha d' integrar els continguts fundamentals i pertinents treballats a l'assignatura, es presentarà mitjançant un recurs/document multimèdia en línia. La seva defensa pública inclourà una presentació digital.

3. Activitat 3: Examen (activitat individual)

Característiques: Exercici escrit d'integració de continguts. Data exercici escrit: 7/1. Recuperació: 28/1. En principi, tindran dret a la recuperació les persones que no aprovin amb cinc i hagin tret com a mínim un 3,5.

Les tres activitats s'han d'aprovar amb un cinc.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Carpeta d'aprenentatge	40%	0	0	1, 2, 3, 4
Disseny d' un projecte	30%	0	0	1, 2, 3, 4
Examen	30%	0	0	1, 2, 3, 4

Bibliografia

ADELL, J. (2007, abril) Escuelas 0.9. vs niños 2.0.: el desafío educativo de la generación digital. En actas del IV Congreso Regional "Competencias Básicas y Prácticas Educativas" Cantabria, 18, 19 y 20 de abril de 2007 [Disponible en línea] <http://www.aulablog.com/ninos-2.0-en-la-escuela-0.9> [Consulta 16/12/2008]

ALONSO, C.; BOSCO, A.; CORTI, F. y RIVERA, P. (2014): Prácticas de enseñanza mediadas por entornos 1 x1: Un estudio de casos en la educación obligatoria de Cataluña, Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado, Vol. 18, 3, pp. 99-118. [En línea]

ARANGO VÁZQUEZ, S.I. y VÁZQUEZ LOPERA, C.P. (2007) Las TIC como recurso de apoyo a las clases presenciales en la educación superior. En En CABELLO, R. y LEVIS, D. (2007) Medios informáticos en educación a principios del siglo XXI. Buenos Aires: Prometeo Libros. Pp.241-255.

APARICI, R. y SILVA M. (2012) Pedagogía de la interactividad, Comunicar, 38, XIX, 51-58. [En línea] [Consulta 15/7/2013]

AREA, M. (2009): Introducción a la Tecnología Educativa. Manual Electrónico. [En línea] < <http://webpages.ull.es/users/manarea/ebookte.pdf> > [Consulta 5-10-2009]

AREA, M. y ADELL, J. (2009) E-learning: enseñar y aprender en espacios virtuales. En DE PABLOS, J. (Coord.) Tecnología Educativa. La formación del profesorado en la era de Internet. Málaga: Ediciones Aljibe. Pp.391-424

AREA, M.; GROS, B. y GARCÍA-QUISMONDO, M. (2008) Alfabetizaciones y tecnologías de la información y la comunicación. Madrid: Editorial Síntesis.

AREA, M. y PESSOA, T. (2012) De lo sólido a lo líquido: las nuevas alfabetizaciones ante los cambios culturales de la web 2.0., Comunicar, 38, XIX, pp.13-20. [En línea] [Consulta 15/7/2013]

BARTOLOMÉ, A. (2009) Herramientas digitales en una web ampliada. En DE PABLOS, J. (Coord.) Tecnología Educativa. La formación del profesorado en la era de Internet. Málaga: Ediciones Aljibe. Pp.351-389.

BELMONTE, J. y GUILLAMÓN, S. (2008) Co-educar la mirada contra los estereotipos de género en TV, Comunicar, 31, XVI.pp. 115-120

BOSCO, A. (2007) Profesores y estudiantes haciéndose competentes con las TIC: una visión global.

BOSCO, A. (2008) De la supuesta relación entre tecnología e innovación educativa, REIRE Revista d'Innovació i recerca en educació, nº 1, noviembre 2008, pp.11-22 [En línea] < <http://www.raco.cat/index.php/reire/article/view/121050/166925> > [Consulta 9/09/2009].

BOSCO, A. (2008): Las tecnologías de la Información y la Comunicación en la formación del profesorado: lineamientos, actualidad y prospectiva, Razón y palabra, nº 63, [En línea] < <http://www.cem.itesm.mx/dacs/publicaciones/logos/n63/abosco.html> > [Consulta 9/09/2009]

BOSCO, A. y RODRÍGUEZ, D. (2008) Docencia virtual y aprendizaje autónomo: algunas contribuciones al Espacio europeo de Educación Superior, Revista Iberoamericana de Educación a Distancia (RIED), Vol.11 (1), pp. 157-182. [En línea] <http://www.utpl.edu.ec/ried/index.php?option=com_content&task=view&id=468&Itemid=> [Consulta 09/09/2009]

BOSCO, A.; LARRAIN, V.; SANCHO, J. y HERNÁNDEZ, F. (2008) School +: un proyecto europeo para repensar la enseñanza secundaria, Revista de Educación, Vol. 347 septiembre-diciembre 2008, pp. 157-180. [En línea] <http://www.revistaeducacion.educacion.es/re347/re347_08.pdf> BOSCO [Consulta 09/09/2009].

BOSCO, A. (2013) Las TIC y la educación escolar: tiempo y espacio como obstáculos o aliados de la mejora, Investigación en la escuela, 79, pp 43-53.

CABELLO, R. y LEVIS, D. (2007) Medios informáticos en educación a principios del siglo XXI. Buenos Aires: Prometeo Libros. pp. 127-147.

CASTAÑO, C.; MAIZ, I.; PALACIO, G. y DOMINGO VILLARROEL, J. (2008) Prácticas educativas en entornos web 2.0. Madrid: Editorial Síntesis.

COBO ROMANÍ, C. y PARDO KUKLINSKI, H. (2009) Planeta web 2.0. Inteligencia colectiva o medios "fast food". E-book de acceso gratuito [En línea] <http://www.ecuaderno.com/2007/09/10/libro-planeta-web-20/> [Consulta 29-10-09]

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA (2003) Libre Blanc: L'educació en l'entorn audiovisual. Quaderns del CAC, número extraordinari, novembre.

DE PABLOS, J. (2009) Historia de la Tecnología Educativa. En DE PABLOS, J. (Coord.) Tecnología Educativa. La formación del profesorado en la era de Internet. Málaga: Ediciones Aljibe. pp. 95-115.

DEL MORAL PÉREZ, E. y VILLALUSTRE MARTÍNEZ, L. (2009) Recorrido histórico e impronta de los precursores audiovisuales. Explotación didáctica. En DE PABLOS, J. (Coord.) Tecnología Educativa. La formación del profesorado en la era de Internet. Málaga: Ediciones Aljibe. pp. 305-326.

DELFINO, M.; MANCA, S. y PERSICO, D. (2006) Apprendimento online: proposte metodologiche. Milán: Guerini Scientifica.

DOMÍNGUEZ FIGAREDO, D. (2007) Modelos de aprendizaje en la web social. Comunicación y Pedagogía, nº 223. pp. 38-42.

FERNÁNDEZ REIRIS, A. (2005) La importancia de ser llamado "libro de texto". Hegemonía y control del currículum en el aula. Madrid: Miño y Dávila Editores.

FISHER, G. (2014) Beyond Hype and Underestimation: Identifying Research Challenges for the Future of MOOCs. Distance Education Journal (Commentary for a Special Issue "MOOCs: Emerging Research"), 35(2), pp. 149-158. [En línea]

FRAU-MEIGS, D. (2007) Educación para los medios y las TIC en la era digital. En CABELLO, R. y LEVIS, D. (2007) Medios informáticos en educación a principios del siglo XXI. Buenos Aires: Prometeo Libros. Pp.107-125.

FRAU-MEIGS, D. (2007) Educación para los medios y las TIC en la era digital. En CABELLO, R. y LEVIS, D. (2007) Medios informáticos en educación a principios del siglo XXI. Buenos Aires: Prometeo Libros. Pp.107-125.

GALARZA, D. (2006) Las políticas de integración de las TIC en los sistemas educativos. En PALAMIDESSI, M. (Comp.) La escuela en la sociedad de redes. Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica. pp. 33-49.

GARCÍA VALCARCEL, A. y TEJEDOR TEJEDOR, J. (2009) Evaluación de medios didácticos y proyectos TIC. En DE PABLOS, J. (Coord.) Tecnología Educativa. La formación del profesorado en la era de Internet. Málaga: Ediciones Aljibe. Pp. 271-301.

GARRIDO FERRADANES, F. (2007) Internet, software social y educación. Comunicación y Pedagogía, nº 223, pp.43-46.

GARRISON, D. y ANDERSON, T (2005) El e-learning en el siglo XXI. Investigación y práctica. Barcelona: Octaedro.

GEWERC BARUJEL, A. (2009) Políticas, prácticas e investigación en tecnología educativa. Barcelona:Ediciones Octaedro

GEWERC, A., MONTERO, L. y LAMA, M. (2014) Colaboración y redes sociales en la enseñanza universitaria. Comunicar, 42, XXI, pp. 55-63. [\[En línea\]](#)

GROS, B. (2007) El diseño de entornos de aprendizaje colaborativo en la enseñanza universitaria. En CABELLO, R. y LEVIS, D. (2007) Medios informáticos en educación a principios del siglo XXI. Buenos Aires: Prometeo Libros. Pp. 197-215.

GROS, B. (Coord.) (2008) Videojuegos y aprendizaje.Barcelona: Editorial Graó.

LANKSHEAR, C. y KNOBEL, M.(2008) Nuevos alfabetismos. Su práctica cotidiana y el aprendizaje en el aula. Madrid: Morata.

LEVIS, D. (2007) enseñar y aprender con informática/Enseñar y aprender informática. Medios informáticos en la escuela argentina. En CABELLO, R. y LEVIS, D. (2007) Medios informáticos en educación a principios del siglo XXI. Buenos Aires: Prometeo Libros. Pp. 21-50.

LÓPEZ HERNÁNDEZ, A. (2007) Libros de texto y profesionalidad docente,Revista de la Asociación de Inspectores de Educación de España, nº6 [\[En línea\]](#) [Consulta 11/6/2012]

MARIN, V., NEGRE, F. y PÉREZ, A. (2014) Entornos y redes personales de aprendizaje (PLE-PLN) para el aprendizaje colaborativo, Comunicar, 42, XXI, 35-43. [\[En línea\]](#)

MARQUÈS, P. (2007) La web 2.0. y sus aplicaciones didácticas. [En línea]. <http://www.pangea.org/peremarques/web20.htm> [Consulta 29-10-09].

MARTIN MONJE, E.; BÁRCENA, E. y READ, T.(2014) La interacción entre compañeros y el feedback lingüístico en los COMA de lenguas extranjeras.Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado. Vol 18, 1, pp. 167-183. [\[En línea\]](#)

MOMINÓ, J.M.; SIGALÉS, C. y MENESES, J. (2008) L'escola a la societat xarxa. Internet a l'educació primària isecundària. Barcelona: Ariel.

PARDO SALGADO, C. (2009) Las TIC: Una reflexión filosófica. Barcelona: Laertes Educación.

RAYÓN, L. (2008,julio) Los edublogs como entornos de experiencia para una alfabetización multimodal. Reflexiones desde la investigación etnográfica en los entornos escolares. Ponencia XIII Congreso Internacional en Tecnologías para la Educación y el Conocimiento: la Web 2.0., 3,4 y 5 de julio de 2008.

RUEDA ORTIZ, R. (2007) Para una pedagogía del hipertexto. Una teoría de la deconstrucción y la complejidad. Rubí (Barcelona): Anthropos.

SANCHO, J.; ORNELLAS, A.; SÁNCHEZ, J.A.; ALONSO, C. Y BOSCO, A. (2008): La formación del profesorado en el uso educativo de las TIC: una aproximación desde la política educativa, Praxis Educativa, Revista de la Facultad de Ciencias Humanas de la Universidad Nacional de La Pampa, nº 12, pp. 10-22.

SANCHO, J. M. (2008) De TIC a TAC, el difícil tránsito de un vocal. Investigación en la escuela, 64, 19-30.